

Sykdom og dødsfall - buddhister

Gjelder for: []
Dokumenttype: Retningslinje
Sist endret: 11.09.2023

Se prosedyre: [Dødsfall voksne, inneliggende pasient \(over 16 år\)](#)

Generelt:

Røkelse og tente lys er ikke lovlig å bruke på SiV.
Våre svært følsomme brann-detektorer kan gå i alarm pga. røyk/gass.
Elektriske lys kan benyttes.
Bruk tolk ved behov.

Ytterligere informasjon om forhold knyttet til sykdom og dødsfall for buddhister

3. FREMGANGSMÅTE

Religiøs og kulturell bakgrunn

Å vandre fra liv til liv er menneskenes lodd. Sjelevandringen er knyttet til lidelse, og frelsen innebærer derfor et brudd med denne.
Buddhas lære om lidelse kalles *de fire opphøyde sannheter*. Den første sannheten gjelder *livets lidelser*. Her beskriver Buddha hvordan vårt fysiske liv med fødsel, sykdom, alderdom og død er lidelse. Også våre følelser fører til lidelse.
I forbindelse med død handler ritualene i stor grad om å hjelpe den døende til å akseptere at ingenting er evig, og til å godta forandringen.
Munkene fungerer som veiledere for den avdøde: Hensikten med ritualene er å hjelpe den døende og etter hvert den døde til ikke å frykte døden og ha rene tanker under overgangen fra liv til død og til nytt liv.

Sosiale forhold

Ingen spesielle forhold.

Tilrettelegging

Ta opp om spørsmål om tilrettelegging i forhold til åndelige og religiøse behov.
Dersom dødsfallet finner sted på sykehuset/institusjon, er det av stor betydning at forholdene legges til rette slik at den døende kan ta avskjed i en stille og fredfull atmosfære. For å oppnå dette, vil det være et allment ønske om enerom for den døende.

Sykeleiet

Mange vil be om at en buddhistmunk eller en annen representant for trossamfunnet skal tilkalles. Han vil lyse velsignelsen over den syke og lese fra de hellige skrifter.
Noen vil ytre ønske om at det i rommet skal finnes levende lys og røkelse (ikke tillatt i SiV, se Generelt), blomster og et bilde av Buddha som skal minne den døende om den store mester, hans ord og veiledning, slik at den syke kan finne nødvendig inspirasjon, styrke og kraft til å bære påkjenningen.

Dødsleiet

Det er ønskelig å ha en buddhistisk munk til stede ved dødsleiet.
Munken bistår den døende og hjelper ham eller henne til ikke å frykte døden og ha rene og fokuserte tanker under overgangen fra liv til død og til nytt liv.

Etter dødsfall

Ifølge vietnamesisk buddhistisk tradisjon bør avdødes kropp ligge i ro i minst 72 timer før den stelles. I disse timene bør avdøde kun utsettes for lyden av Buddhas lære, lest opp av en munk.

Det tar sjelen tre døgn å forlate kroppen, og under denne frigjøringsprosessen er enhver berøring av kroppen smertefull. «Det er som om huden er sår, og den døde skal egentlig bare ligge uten å bli tatt på»

I Norge er det vanskelig å beholde enerom i 72 timer, og vanligvis blir det kun lest for den døde i et halvt døgn.

På et religiøst grunnlag er det ingen prinsipielle innvendinger mot obduksjon. Det er imidlertid viktig å informere pasienten og be om samtykke, da enkelte likevel ønsker å unngå denne undersøkelsen. For øvrig kan man gå ut fra at man innretter seg etter gjeldende lovgiving og praksis.

Ettersom buddhister legger vekt på å ha en altruistisk innstilling til sine medmennesker, vil en anmodning om organdonasjon ofte bli etterkommet.

Stell av avdøde

Det eksisterer ingen spesielle regler for vask og stell av avdøde. Oppgaven kan overlates til helsepersonell eller begravellesbyrå, men de pårørende blir ofte anmodet av fremstående munkere om å vaske og stille den døde selv. Den underliggende tanke er at respekten for avdøde finner sitt klareste uttrykk gjennom denne omsorgen.

Det er ingen spesielle regler for vask av den døde, og helsepersonellet foretar stellet etter generell prosedyre.

Munker og nonner skal svøpes i en gul drakt av en person av samme kjønn. Lekfolk svøpes i hvitt tøy og fingre og tær bindes sammen.

Det er begravellesbyrået/Patologiavdelingen som svøper kroppen.

Obduksjon

Ingen spesielle forholdsregler

Spesielle forhold knyttet til begravelse

Det foreligger ikke noen læremessig avgjørelse mht. gravferdsform.

Blant innvandrere i Norge vil gravskikkene få en utforming som svarer til tradisjonene i hjemlandet.

Det er ønskelig at en munk finner et gunstig tidspunkt for når den døde skal legges i kisten.

Spesielle tilrettelegginger i forbindelse med dødsfall barn

Barnet, også et foster, anses som et fullverdig menneske, og er som alle sansende vesener av buddha-natur.

I regelen vil man følge de samme skikker ved gravlegging av barn som for voksne.

5. INTERNE REFERANSER

[1.6.1.6.1](#)

[Dødsfall - barn \(0-16 år\) som kommer døde til sykehuset](#)

[1.6.1.6.2](#)

[Dødsfall inneliggende barn 0 - 16 år](#)

[1.6.2.11.1](#)

[Dødsfall voksne, inneliggende pasient \(over 16 år\)](#)

[1.6.2.11.2](#)

[Dødsfall - personer \(over 16 år\) som bringes døde til sykehuset](#)

[1.6.2.11.3](#)

[Dødsfall - Dokumentasjon - bruk av skjema](#)

6. EKSTERNE REFERANSER

[Gravferdsloven](#)

7. VEDLEGG